

שם הקורס: חוק משפט ואתיקה במערכת הבריאות
290.3155

שם המרצה: ד"ר (MD) לבר-סגל ענת, עו"ד
מתכונת: שיעור יום ב בין 12-14
היקף שעות: 2 שעות שבועיות

מטרות הקורס:

השינויים בתפיסה התרבותית חברתית הישראלית בנושא זכויות האדם, במקביל לחקיקת חוקי היסוד בסוף המאה העשרים, יצרו צורך להקנות לסטודנטים לסעוד, מידע והבנה במשפט הרפואי ובזכויות הבריאות. הנטייה בבתי המשפט בימנו לעסוק בשמירה על זכויות החולים, בענישת הרופאים והצוות הסייעודי במקרים שעולה מהם רשלנות מקצועית, דילמות בנושא פונדקאות בהחלטות להפסיק טפול רפואי לחולה הנוטה למות וכו'. חשיפה למגמות בפסיקה העוסקות בחבות רפואית, הכרת החוקים הרלוונטיים למערכת הבריאות (דיני נזיקין, פלילי, מנהלי) המטרה לאפשר לעוסקים בתחום להבין, מה תפקידה ומשקלה של החקיקה ביחסים שבין הצוות המטפל רופאים / אחים / יות לחולה. ההשלכות על המטופלים והמטפלים בהיבט המקצועי, האתי, והמשפטי. כמו כן לאפשר חשיפה לנושאים ששינו סדרי עולם כמו הפריה חוץ גופית, פונדקאות וזכויות החולה הנוטה למות ולבחון את הדרך בה החוק והפסיקה מתמודדים עם סוגיות אלו.

נושאי הקורס:

חוקי היסוד כבסיס לזכויות הפרט והחוקים הנגזרים מהם בתחום זכויות החולה ושרותי הבריאות. מבנה מערכת המשפט במדינת ישראל; דיני נזיקין: מושגים רלוונטיים, חקיקה ופסיקה בסוגיות העוסקות בהפרת זכויות החולה המעוגנות בחוק. ליבון סוגית הרשלנות הרפואית, הרשומה הרפואית והנזק הראיתי וכן סוגית ההסכמה מדעת, סירוב לביצוע טיפול רפואי ועוד. בנוסף נדון בתהליכי הפריה, הריון ולידה (חוץ גופי, פונדקאות, הולדה בעוולה הפלות). נדון בניסויים רפואיים, איידס ובדילמות הכרוכות בהחלטות של קדימות בטיפול והקצאת משאבים (דיאליזה, השתלת איברים) ובנושא ניהול סיכונים ברפואה בהיבט הסייעודי והרפואי. סוגיות המתת החסד ובעיקר חשיבות הצוואה בחיים יועלו לדיון בעקבות החלת חוק החולה הנוטה למות בשנת 2006.

דרישות הקורס:

נוכחות והשתתפות בשיעורים – חובת נוכחות של 80% לפחות בקורס. היעדרות מעבר לשלושה שיעורים, תגרום הורדת ציון של עד 10%, ובמקרים קיצוניים מניעה לגשת לבחינה.
מטלות מחייבות: שני בחנים קצרים כל אחד 5% מהציון, תרגיל אמצע הקורס 10% מהציון. מבחן 80% מהציון. בחינה במתכונת שאלות אמריקאיות (רב ברירה) בכל נושא שנדון יהיה על הסטודנטים למצוא מקרה רלוונטי לדיון בכיתה. הופעה לשיעורים ובקיאות בחומר על פי הרשימה המופצת על פי המערכים השונים הן הדרישות העיקריות. השתתפות והפגנת ידע בחומר בנוס 5 נקודות לציון הסופי

תוכנית הקורס:

- 1 מערכת המשפט בישראל, חוקי יסוד, זכויות יסוד
- 2 חוק ביטוח בריאות ממלכתי
- 3 חוק זכויות החולה- הסכמה מדעת
- 4 הסכמה מדעת-המשך
- 5 סודיות מידע רפואי
- 6 רשומה רפואית ונזק ראייתי, ועדות בחוק
- 7 רשלנות מקצועית רפואית וסעודית
- 8 סיעוד ומשפט
- 9 ניסויים רפואיים, מחלות מדבקות (איידס וכו')
- 10 הריון ולידה, הפלות, הפריה חוץ גופית, פונדקאות, תרומת ביציות.
- 11 המתת חסד, צוואה בחיים, חוק החולה הנוטה למות,
- 12 מערך ניהול סיכונים בבתי החולים ובקהילה
13. חזרה לקראת הבחינה

בביליוגרפיה:

ספרות

כרמי, א. (2003). *בריאות ומשפט*.. נבו הוצאה לאור בע"מ.
כהן אלמגור, ר. דילמות אתיות בסייעוד. הוצאת מכון ואן ליר בירושלים
אזר, ע. ונירנברג, א. (2000). *רשלנות רפואית*. תל אביב: פרלשטיין-גינור
"רפואה ומשפט" – ביטאון האגודה לרפואה ומשפט בישראל

חקיקה

- ח"י כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992
- חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994
- חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996
- פקודת הנזיקין (נוסח חדש) ס' 24-23, 35-36, 41
- חוק העונשין, (פרק הפלות) התשל"ז-1977, ס' 321-316
- תקנות בריאות העם (רשומות רפואיות) - 1976
- תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1987
- חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד) התשנ"ו-1996

חוק תרומת ביציות-2010

חוק הכשרות והאפוסטרופסות, תשכ"ב- 1962

פקודת בריאות העם, 1940

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981

מאמרים:

רשימת המאמרים אינה רשימה סגורה – ויתווספו אליה מאמרים נוספים סמוך למערכי השיעור.
שפירא, ע. (1989) "הסכמה מדעת" לטיפול רפואי-הדין המצוי והרצוי. *עינוני משפט*, יד (2) 225-272
סהר, א. (2005) הסכמה מדעת- תהיות והרהורים. *רפואה ומשפט* 33, 48-63
שפירא, ע. (2005) הורות בזכות ובכפיה, ביציות מופרות ויילודים עתידיים- סיפורים של קדמה מדעית וכשל נורמטיבי, *מאזני משפט*, ד, 437-461.
הלמן צ., ד"ר בר-אל י. (2005) הערכת כשירותה של אחות אשר קיים חשש לבריאותה הנפשית. *רפואה ומשפט* 32, 102-110

<http://doctoronly.co.il/2011/07/13953/#.Tt-v5VQ0BDs.email>

Simonstein F . IVF policies with emphasis on Israeli practices. *Health Policy* (2010),
doi:10.1016/j.healthpol.2010.04.004

פסיקה

ע"א 2781/93 מיאסה עלי דעקה נ. ב"ח כרמל, פ"ד נ"ג (4) 526

רע"א 1412/94 הדסה נ. גלעד, פ"ד מ"ט (2) 516

ע"א 6330/96 אורנה בנגר נ. ביה"ח הלל-יפה חדרה ואח', פ"ד נב (1) 145

ת.א. 1030/93 פלמונית נ. כל הקריות בע"מ, פ"מ נ"ג (4) 45

ע"א 540/82 זייצוב נ. כץ, פ"ד מה (1), 743

דנ"א 2401/95 נחמני נ. נחמני, פ"ד נ (4) 661

ע"א 1326/07 המר נ.פרופ' עמי עמית (לא פורסם, 28.5.2012).

ע"א 7375/02 בי"ח כרמל חיפה ואח' נ. מלול ואח' וערעור שכנגד, תק-על 2005 (1) 4239

ע"א 1303/09 קדוש נ. ביקור חולים (לא פורסם, 5.3.2012)

ע"א 4576/08 בן צבי נ. היס (לא פורסם 7.7.2011)

הערות: המרצה שומרת לעצמה את הזכות לדון בנושאים נוספים שיעלו על סדר היום בתקופת הסימסטר